

När är en ruta färdig?

Bengt Stridh, 2010-05-23

En vanlig fråga är hur många besök som behövs i en 5x5 km ruta innan den kan betraktas som färdiginventerad.

Detta är en knepig fråga att besvara eftersom det beror på många faktorer. Antalet olika biotoper i rutan spelar stor roll för hur lång tid som behövs i rutan. Ens egen erfarenhet är också avgörande för tidsåtgången. En duktig inventerare kan klara av en ruta på ett år, men de flesta vill nog spendera två eller flera år i sin ruta.

Skall man hårdra det hela skulle man kunna säga att en ruta aldrig blir färdig eftersom det alltid finns nya arter att upptäcka. I praktiken får man dock sätta en gräns för hur mycket tid som ska ägnas åt en ruta, då det skulle krävas en i det närmaste oändlig tid att hitta precis alla arter i en ruta och att det därför är av större värde för länsinventeringen att börja på en ny ruta när man känner att man täckt in hela rutan med besök vid olika årstider.

Biotoper

Generellt kan man säga att alla biotoper i en ruta ska besökas. Här är exempel på några olika biotoper (alla biotoper finns inte i alla rutor):

- Lövskog, barrskog, sumpskog
- Kärr, mosse
- Älv, å, bäck, dike
- Sjö, damm, källa
- Öar
- Åkrar, med eller utan bete
- Äng, naturbetesmark
- Bergbrant, hållmarker
- Gårdar, torp
- Park, trädgård, rabatter
- Vägkanter
- Järnväg, bangård
- Ruderatmarker (jordhögar, grustäkter, soptippar etc.)

Kartor

En lämplig start på inventeringen av en ruta börjar hemma med kartstudier. Använd kartan och din fantasi, försök att räkna ut vilka olika biotoper som kan tänkas finnas i rutan. Förutom en färsk terrängkarta i skala 1:50 000 kan det vara intressant att även titta på historiska kartor. [Lantmäteriet](#) har en webbtjänst där man kan titta på historiska kartor, bland annat de [ekonomiska kartorna](#) i skala 1:10 000 som användes 1935-1978. Det kan också vara givande att titta på flygbilder, finns på [Eniro](#), och satellitbilder, finns på [Google Maps](#) och [Hitta](#).

Berggrunden påverkar floran. Med kalkhaltig berggrund blir floran artrikare. En berggrundskarta kan därför vara till hjälp. SGU har en webbtjänst som visar översiktliga berggrundskartor, men de har för låg upplösning för att vara intressanta för en botanist. När det gäller de ytliga jordarterna finns dock en användbar [webbtjänst hos SGU](#).

När?

Man bör göra besök i varje biotop vid olika årstider. Vissa tidigblommande arter vissnar ner och blir omöjliga att se senare under säsongen. Andra arter utvecklas sent och kan artbestämmas först en bit in eller till och med först sent på säsongen. Mistel måste inventeras på vintern, när värdträden fällt sina löv.

Antal arter

Antalet arter i en ruta kan ge en vägledning om hur färdig en ruta är. I Sörmland påträffade man i genomsnitt 488 arter i varje 5x5 km ruta. I de artrikaste rutorna fanns över 700 arter (979 som mest!) och i de artfattigaste (skärgården) 200-400 arter. I Västmanlands län borde Mälarslätten vara jämförbar med genomsnittet för Sörmland. Antalet arter borde i genomsnitt vara lägre i skogslåglandet och Bergslagen.

I dagsläget är det som mest 292 taxa rapporterade i [Artportalen](#) i landskapet Västmanlands 5x5 km rutor, från och med maj 2008 då föreningen bildades. Detta tyder på att ingen ruta i dagsläget kan betraktas som färdiginventerad. Det går tyvärr inte att ta ut motsvarande karta för länet Västmanland utan man får titta på kartorna för intilliggande landskap för att täcka de områden utanför landskapet Västmanland som ligger i Västmanlands län.

En användbar funktion i Artportalen är att man kan jämföra den ruta man inventerar med intilliggande rutor och där se vilka arter som finns i omgivande rutor men som saknas i den inventerade rutan.